

וְשָׂרִיף בַּבֶּקֶר יֹאכְלוּ וְלֹא בְכוּלֵי יוֹמָא. בַּבֶּקֶר וְלֹא
 בְּזִמְנָא אַחְרָא דְיוֹמָא. דְּתַנְיָא בְּשַׁעְתָּא
 דְּחַמְסָה זֹרְחַת וְאַתְיִין וְסֹגְדִין לִיהּ לְשִׁמְשָׁא רוּגְזָא תְּלִי
 בְּעֵלְמָא, בְּשַׁעְתָּא דְּמִנְחָה רוּגְזָא תְּלִיָּא בְּעֵלְמָא. מָאן
 גָּרִים הָאֵי, מְשֹׁם דְּמִלְכָּךְ נַעַר הַהוּא דְּאַקְרִי נַעַר.
 וְאַתּוֹן זַבְּאֵי קְשׁוּט קַדִּישֵׁי עֲלִיוֹנִין בְּנֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא
 לֹא יִנְקִין מִהָאֵי סְטָרָא, אֲלֵא מִהַהוּא אֲתֵר קַדִּישָׁא
 דְּלַעִילָא. עֲלִיכוּ כְּתוּב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּיָי
 אֱלֹהֵיכֶם תִּיִם כְּלֶכֶם הַיּוֹם:

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר (ישעיה ה) אֲשִׁירָה נָא לִידִידֵי
 שִׁירַת דְּזוּדֵי לְבָרְמוֹ וְגו'. וַיַּעֲזֹקְהוּ וַיִּסְקְלֵהוּ וְגו'.
 הֵינִי קָרָאִי אֵית לְאַסְתַּכְּלָא בְּהוּ. אֲמַאי כְּתוּב שִׁירָה,
 תּוֹכַחָה מִיבְעֵי לִיהּ. לִידִידֵי, לְדוּדֵי מִיבְעֵי לִיהּ. כְּמָה
 דְּכְתוּב שִׁירַת דְּזוּדֵי. כְּרָם הָיָה לִידִידֵי בְּקָרְן בֶּן שָׁמֹן.

לשון הקודש

הקדוש שלמעלה. עליכם כתוב (דברים ד)
 ואתם הדבקים בה' אלהיכם תיים כלכם
 היום.

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (ישעיה ה) אֲשִׁירָה נָא
 לִידִידֵי שִׁירַת דְּזוּדֵי לְבָרְמוֹ וְגו', וַיַּעֲזֹקְהוּ
 וַיִּסְקְלֵהוּ וְגו'. בְּפִסּוּקִים תְּלָלוּ יֵשׁ
 לְהַתְּבוּנָה, לְמָה כְּתוּב שִׁירָה? הֲיָה צָרִיף
 לְהִיּוֹת תּוֹכַחָה! לִידִידֵי? הֲיָה צָרִיף
 לְהִיּוֹת לְדוּדֵי, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב שִׁירַת דְּזוּדֵי.

וְשָׂרִיף בַּבֶּקֶר יֹאכְלוּ - וְלֹא בְּכָל הַיּוֹם.
 בַּבֶּקֶר - וְלֹא בְּזִמְנָן אַחַר שֶׁל הַיּוֹם.
 שְׁשָׁנִינוּ, בְּשַׁעְתָּה שֶׁחַמְסָה זֹרְחַת וּבָאִים
 וְסֹגְדִים לְשִׁמְשָׁא, הֲרֵגוּ תְּלִוֵי בְּעוֹלָם.
 בְּשַׁעְתָּה הַמִּנְחָה הֲרֵגוּ תְּלִוֵי בְּעוֹלָם. מִי
 גָּרִם אֵת זֶה? מְשֹׁם שֶׁמִּלְכָּךְ נַעַר, הַהוּא
 שְׁנַקְרָא נַעַר. וְאַתֶּם צְדִיקֵי הָאָמֶת,
 קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים, בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ, אִין
 יוֹנְקִים מִן הַצַּד הַזֶּה, אֲלֵא מֵאוֹתוֹ הַמְּקוֹם

אֶסְתַּכְּלֶנָּה בְּכָל אֲזִרְיֹתָא וְלֹא אֲשַׁכְּחֶנָּה אֶתְרָא דְאֶקְרִי
 (דף צו ע"א) קַרְנֵן בְּנֵן שְׁמֹן. אֵלֶּה הֵינִי קִרְאֵי הָא אֲוִקְמוּהָ
 חֲבֵרְיָא בְּכַמְה גְּוֹזְנִין וּבְלָהוּ שְׁפִיר וְהָכִי הוּא, אֲבָל
 אֲשִׁירָה נָא לִידִידֵי, דָּא יַעֲחֵק דְהָוָה יְדִיד, וְאֶקְרִי יְדִיד
 עַד לֹא יִפּוּק לְעֵלְמָא.

אִמְרֵי יְדִיד, דְתַנִּינֵן רְחִימוּ סִנֵּי הָוָה לִיה לְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא בֵּיה דְלֹא אֲתַעְכִּיד עַד דְלֹא
 אֲתַגְזֵר אֲבָרְהָם אֲבוּהָ וְאֶקְרִי שְׁלִים וְאֲתוּסַף לִיה ה"א
 לְאֲשִׁלְמוּתָא. וְכֵן לְשָׂרָה הֵיא ה"א אֲתִיְהִיבַת לָהּ. הָכֵּא
 אִתְּ לְאֶסְתַּכְּלָא, ה' לְשָׂרָה שְׁפִיר, אֲבָל לְאֲבָרְהָם
 אִמְרֵי ה"א וְלֹא יו"ד, י' מִיבְעֵי לִיה דְהָא הוּא דְבַר
 הָוָה. אֵלֶּה רְזָא עֲלָאָה הָוָה (ד"א הוּא) סְתִים פְּגִנֹן
 אֲבָרְהָם סָלִיק לְעֵילָא וְנָטִיל רְזָא מֵה"א עֲלָאָה דְאִיהוּ
 עֲלְמָא דְדְכוּרָא. ה"א עֲלָאָה וְה"א תַּתָּאָה, הֵיא תְלִיא

לשון הקודש

טָרַם שְׁנַמּוּל אֲבָרְהָם אֲבִיו, וְנִקְרָא
 שְׁלִים, וְנוֹסְפָה לוֹ ה"א לְהַשְׁלִימוֹ, וְכֵן
 לְשָׂרָה הָרִי גִתָּה לָהּ ה"א הוּא. פֶּאן
 יֵשׁ לְהַתְּבֹנֵן, ה' לְשָׂרָה זֶה יָפָה, אֲבָל
 לְאֲבָרְהָם לְמָה ה"א וְלֹא יו"ד? יו"ד הִנֵּה
 צְרִיךְ לְכַתֵּב, שְׁהָרִי הוּא הִנֵּה זָכָר. אֵלֶּה
 סוּד עֲלִיזִין הִנֵּה (הוּא) סְתוּם אֲעֲלֵנוּ
 אֲבָרְהָם עָלָה לְמַעְלָה, וְנָטִיל סוּד מֵה"א
 הַעֲלִיזָנָה שְׁהִיא הָעוֹלָם שֶׁל הַזָּכָר. ה"א

כָּרַם הִנֵּה לִידִידֵי בְּקַרְנֵן בְּנֵן שְׁמֹן?
 הַסְתַּכְּלֵתִי בְּכָל הַתּוֹרָה וְלֹא מֵצֵאתִי
 מְקוֹם שְׁנִקְרָא בְּנֵן שְׁמֹן. אֵלֶּה אֵת
 הַפְּסוּקִים הִלְלוּ בְּאֵרוֹ הַחֲבֵרִים בְּכַמְה
 עוֹרוֹת, וְהַכֵּל יָפָה וְכָךְ זֶה. אֲבָל אֲשִׁירָה
 נָא לִידִידֵי – זֶה יַעֲחֵק, שְׁהִיָּה יְדִיד,
 וְנִקְרָא יְדִיד טָרַם שְׁנִיָּא לְעוֹלָם.

לְמָה יְדִיד? שְׁשִׁנִּינוּ, אֲהַבָּה רַבָּה הִיָּתָה
 לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בּוֹ שְׁלֹא נַעֲשֶׂה

בְּדַבְרוֹרָא, וְהָאֵי בְּנוֹקְבָא וְדָאֵי. וּבְגִין כֶּךָ אַבְרָהָם סָלִיק
בְּה"א דְּעֵילָא, וְשָׂרָה נִחְתָּא בְּה"א דְּלִתְתָּא.

תוּ דְּכִתְיִב פִּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ. וְתִנָּא זִרְעֶךָ, זִרְעֶךָ מִמָּשׁ,
דִּיחָה שְׂאֵרֵי לְמִיעֵל בְּהָאֵי קַיִים, וּמָאן דְּשְׂאֵרֵי
לְמִיעֵל בְּהָאֵי קַיִים עָאל. וּבְגִינֵי כֶּךָ גִּיזְרָא דְּאַתְגְּזֹר
גַּר צֶדֶק אֶקְרִי בְּגִין דְּלֹא אָתָּא מִגְּזַעָא קִדְיִשָּׁא
דְּאַתְגְּזֹרוּ, וְעַל דָּא מָאן דְּעָאל בְּהָאֵי שְׁמִיָּה בְּהָאֵי
אַבְרָהָם, בְּגִין כֶּךָ פְּתִיב בֵּיהּ פִּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ, זִרְעֶךָ
מִמָּשׁ. וְאַתְמָסֵר לִיהּ ה"א. וְאֵי לָאו דְּאַתְמָסֵר ה"א
לְשָׂרָה הָוָה לִיהּ לְאַבְרָהָם לְאוֹלִיד לְתִתָּא כְּמָה דְּהָאֵי
כ"ה אוֹלִידַת לְתִתָּא.

בְּתַר דְּאַתְמָסֵרַת ה"א לְשָׂרָה אֶתְחַבְּרוּ תְּרִין הַהִי"ן
כְּחֵדָּא וְאוֹלִידוּ לְעֵילָא, וּמָאֵי דְּנִפְק מִנֵּיהּוּ
הוּא יו"ד, בְּגִינֵי כֶּךָ יו"ד אָת רִישָׁא דִּיצְחָק דְּכַר.

לשון הקודש

שְׂלֵא בָּא מִגְּזַע קְדוּשׁ שְׁנַמְלוּ. וְעַל כֵּן,
מִי שְׁנַכְנַם כְּוָה – שְׁמוֹ כְּוָה: אַבְרָהָם.
מִשׁוּם כֶּךָ כְּתוּב בּוּ פִּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ,
זִרְעֶךָ מִמָּשׁ, וְנִמְסַר לוֹ ה"א. וְאִם לֹא
נִמְסְרָה ה"א לְשָׂרָה, הִיָּה לוֹ לְאַבְרָהָם
לְהוֹלִיד לְמִטָּה, כְּמוֹ שֶׁחִבָּה הוּא מוֹלִידָה
לְמִטָּה.

אַחַר שְׁנַמְסְרָה לְשָׂרָה ה"א, הִתְחַבְּרוּ
שְׁתֵּי הַהִי"ן יַחַד וְהוֹלִידוּ לְמַעְלָה, וְכֵּן

הַעֲלִינָה וְה"א הִתְחַתְּוֵנָה, זֶה תְּלוּיָהּ
בְּזִכְרֵי וְזוֹ וְדָאֵי בְּנִקְבָּה. וּמִשׁוּם כֶּךָ
אַבְרָהָם עָלָה בְּה"א שְׁלַמְעֵלָה, וְשָׂרָה
יָרְדָה בְּה"א שְׁלַמְטָה.

עוֹד, שְׁכַתוּב פִּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ, וְלִמְדֵנוּ
זִרְעֶךָ – זִרְעֶךָ מִמָּשׁ, שֶׁהִיָּה מִתְחִיל
לְהַכְנִים בְּבִרִית הַזֶּה. וּמִי שְׁמִתְחִיל
לְהַכְנִים בְּבִרִית הַזֶּה – נִכְנַם. וּמִשׁוּם כֶּךָ
הַגַּר שְׁמִתְגַּיֵר נִקְרָא גַּר צֶדֶק, מִשׁוּם

מִכָּאן שְׂאֵרֵי דְכוּרָא לְאַתְפְּשֻׁטָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית כא) כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע. בִּיִּצְחָק וְלֹא בְּדָ. יִצְחָק אֹלֶיךָ לְעִילָא דְכְּתִיב, (מִיכָה ז) תִּתֵּן אֲמֶת לְיַעֲקֹב. יַעֲקֹב אֲשֵׁלִים כֹּלָא.

וְאִי תִימָא וְכִי אֲבָרְהָם בְּהָא אֲתֵאֲחִיד וְלֹא יִתִּיר, וְהָא בְּתִיב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֵלָּא חוֹלְקָא דִּילֵיהּ כֶּךָ הוּא בְּגִין דְּעֵבִיד חֶסֶד עִם בְּנֵי עֲלָמָא. אֲבָל לְאוֹלָדָא הָכָא אֲחִיד וּמַהֲכָא שְׂאֵרֵי. וְעַל דָּא לֹא אֲתִגְזֵר אֲבָרְהָם אֵלָּא בֶן תְּשָׁעִים וְתִשְׁעֵי שָׁנָה. וְרִזָּא דְמֶלֶךָ הָא אֲתִיִּידַע וְאוֹקִימָנָא בְּמִתְנִיתָא דִּילָן.

וּבְגִין כֶּךָ יִצְחָק דִּינָא קְשִׁיָּא נָפֵק לְאַחֲדָא לְחוֹלְקֵיהּ, וְלְאוֹלָדָא וְחֶסֶד אֲקָרִי, וְעַל דָּא יַעֲקֹב אֲשֵׁלִים כֹּלָא מַהֲאִי סְטָרָא וּמַהֲאִי סְטָרָא, מִסְטָרָא דְאַחִידוֹ אֲבָרְהָם וְיִצְחָק לְחוֹלְקֵיהוֹן לְעִילָא הוּא שְׁלִימוֹתָא.

לשון הקודש

חֲלָקוּ כֶּךָ הוּא, מִשּׁוּם שְׁעֵשָׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי הָעוֹלָם. אֲבָל לְהוֹלִיד – כָּאן הוּא אֲחִזוּ וּמִכָּאן מִתְחִיל, וְעַל כֵּן לֹא נִמּוּל אֲבָרְהָם אֵלָּא בֶן תְּשָׁעִים וְתִשְׁעֵי שָׁנָה, וְסוּד הַדְּבָר הָרִי זְרוּעַ, וּבְאַרְגָּוָהוּ בְּמִשְׁנֵתָנּוּ.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ יִצְחָק, הִדִּין הַקְּשָׂה, יָצָא לְאַחֲזוּ לְחֲלָקוּ וְלְהוֹלִיד, וְנִקְרָא חֶסֶד, וְעַל כֵּן יַעֲקֹב הַשְּׁלִים הַכֹּל מֵהַצַּד הַזֶּה

שְׁיִצָּא מֵהֶם הוּא יו"ד. מִשּׁוּם כֶּךָ יו"ד אֹת הָרֵאשִׁי שֶׁל יִצְחָק, וְכֵר. מִכָּאן מִתְחִיל הַזְכָּר לְהַתְּפַשֵּׁט, וְעַל כֵּן כְּתוּב (בראשית כא) כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע. בִּיִּצְחָק וְלֹא בְּדָ. יִצְחָק הוֹלִיד לְמַעְלָה, שְׁכַתוּב (מִיכָה ז) תִּתֵּן אֲמֶת לְיַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב הַשְּׁלִים הַכֹּל.

וְאִם תֵּאמַר, וְכִי אֲבָרְהָם בְּזֶה נֵאֲחִזוּ וְלֹא יוֹתֵר, וְהִרִי בְּתוּב חֶסֶד לְאַבְרָהָם? אֵלָּא

מִסְפָּרָא דְאִתְיָהִיב לְהוּ לְאוֹלָדָא מִתְתָּא לְעִילָא הוּא
שְׁלֵמוֹתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
אֶתְפָּאֵר. בֵּיה אֶתְאַחֲדוּ גְוֹנִין מִעִילָא וּמִתְתָּא.

וְעַל דָּא כְּתִיב הָכָא שִׁירָה דְכְּתִיב, (ישעיה ה) אֲשִׁירָה
נָא לִידִידִי. שִׁירָה וְדָא, דְהָא אֶקְרִי לְאוֹלָדָא
דְכֵר, דְהָא אֶקְרִי יְדִיד עַד לָא יִפּוּק לְעֶלְמָא. וְאִית
דְאֶמְרִי (דא) אֲשִׁירָה נָא לִידִידִי דָּא אַבְרָהָם בְּמָה דְאֶתְ
אֶמֶר, (ירמיה יא) מָה לִידִידִי בְּבֵיתִי. וְאַבְרָהָם יָרִית יְרוּתָא
דְאֶחְסָנַת חוֹלְקָא דָּא, אֲבָל (על) מָה דְאֶמִּינָא דְדָּא
יַעֲזֶק חָבִי הוּא.

שִׁירַת דוּדֵי לְבָרְמוֹ. דָּא קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא דְאֶקְרִי
דוּדֵי דְכְּתִיב, (שיר השירים ה) דוּדֵי צֶחַ וְאָדוּם.
יְדִידִי, אַחִיד בְּדוּדֵי דְכֵר וּמִנִּיה אֶתְנַטַּע בָּרָם, דְכְּתִיב
בָּרָם הִיָּה לִידִידִי.

לשון הקודש

טָרַם שְׂיבָא לְעוֹלָם. וַיֵּשׁ אֹמְרִים, נֹחַ
אֲשִׁירָה נָא לִידִידִי - זֶה אַבְרָהָם,
שְׁנַאֲמֵר (ירמיה יא) מָה לִידִידִי בְּבֵיתִי.
וְאַבְרָהָם יָרַשׁ יְרֵשָׁה שֶׁל נַחֲלַת הַחֵלֶק
הַזֶּה. אֲבָל (על) מָה שְׁאֶמְרֵנוּ שְׁזֵה יַעֲזֶק
- בְּךָ זֶה.

שִׁירַת דוּדֵי לְבָרְמוֹ - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׁנַקְרָא דוּדֵי, שְׁכַתוּב (שיר ה) דוּדֵי
צֶחַ וְאָדוּם. יְדִידִי - אוּחוּז בְּדוּדֵי, זְכָר,

וּמִהַצֵּד הַזֶּה. מִצֵּד הָאֶחִיזָה אַבְרָהָם
וַיַּעֲזֶק לְחֵלְקָם לְמַעְלָה הִיא הַשְּׁלֵמוֹת.
מִהַצֵּד שְׁנַתֵּן לָהֶם לְהוֹלִיד מִלְמַטָּה
לְמַעְלָה הִיא שְׁלֵמוֹת. וְעַל בֵּן כְּתוּב (ישעיה
מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר. בּוּ גְאֻחוּזוּ
הַגְּוֹנִים מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה.

וְעַל בֵּן כְּתוּב פֶּאן שִׁירָה, שְׁכַתוּב (שם ה)
אֲשִׁירָה נָא לִידִידִי. שִׁירָה וְדָא. שְׁזֵה
נַקְרָא לְהוֹלִיד זְכָר, שְׁהֲרִי נַקְרָא יְדִיד

בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֹן. מֵאֵי בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֹן. אֵלֶּא בְּמַה נִּפְיָק
 הַאֵי בָּרַם וּבְמַה אֶתְנַטֵּעַ, חֲזַר וְאָמַר בְּקֶרֶן.
 מֵאֵי קֶרֶן דְּכַתִּיב, (יהושע ו) בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל. בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל.
 שָׁאֲרֵי. וְהַאֵי קֶרֶן אֶתְאֲחִיד בְּהַהוּא דְּכַר דְּאֶקְרִי בֶּן
 שָׁמֹן.

מֵהוּ בֶּן שָׁמֹן בְּמַה דְּאֶתְ אָמַר בֶּן חוֹרִין. וְתַרְוּוּיָהּ
 חַד מְלָה, שָׁמֹן דְּמִתְמָן נְגִיד מְשָׁחָא וְרַבּוּ
 לְאֶדְלָקָא בּוֹצִינִין, וּבְגִין כֶּךָ בֶּן שָׁמֹן. וְדָא שָׁמֹן וְרַבּוּ
 נְגִיד וְנִפְיָק וְאֶדְלִיק בּוֹצִינִין עַד דְּנָטִיל לִיהּ וּכְנִישׁ
 לִיהּ הַאֵי קֶרֶן, וְדָא אֶקְרִי קֶרֶן הַיּוֹבֵל. בְּגִינֵי כֶּךָ לִית
 מְשִׁיחָתָא דְּמַלְכוּתָא אֵלֶּא בְּקֶרֶן, וְעַל דָּא אֶתְמַשֵּׁחַ
 מַלְכוּתָא דְּדוֹד דְּאֶתְמַשֵּׁחַ בְּקֶרֶן וְאֶתְאֲחִיד בֵּיתָא.

וַיַּעֲזֹקְהוּ, וַיִּסְקְלֵהוּ בְּהַאֵי עֲזֻקָּא דְּאֶסְתַּחַר לְכָל

לשון הקודש

שָׁמֹן וּגְדָלָה לְהַדְלִיק הַמְּאֹרוֹת, וּמְשֹׁם
 כֶּךָ בֶּן שָׁמֹן. וְהַשָּׁמֹן וְהַמְּשָׁחָה הִלְלוּ
 שׁוֹפְעִים וַיּוֹצֵאִים וּמְדַלִּיקִים מְאֹרוֹת,
 עַד שְׁנוּטֵל אוֹתוֹ וְכוּנֵם אוֹתוֹ הַקֶּרֶן הַזֶּה.
 וְזֶה נִקְרָא קֶרֶן הַיּוֹבֵל. מְשֹׁם כֶּךָ אֵין
 מְשִׁיחַת הַמַּלְכוּת אֵלֶּא בְּקֶרֶן, וְעַל בֶּן
 נִמְשָׁחָה מַלְכוּת דְּוֹד, שְׁנִמְשָׁחָה בְּקֶרֶן
 וְנִאֲחַז בּוּ.

וַיַּעֲזֹקְהוּ וַיִּסְקְלֵהוּ - כַּטְּבַעַת הַזֶּה
 שְׁמַקִּיפָה אֶת כָּל הַצְּדָדִים. וַיִּסְקְלֵהוּ -

וּמְמַנּוּ נִטְעַ בָּרַם, שְׁכַתּוּב בָּרַם הָיָה
 לִידִידֵי.

בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֹן, מַה זֶה בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֹן?
 אֵלֶּא בְּמַה יֵּצֵא הַכָּרַם הַזֶּה וּבְמַה נִּטְעַ?
 חֲזַר וְאָמַר בְּקֶרֶן, מַה זֶה קֶרֶן? שְׁכַתּוּב
 (יהושע ו) בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל. בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל
 מִתְחִיל. וְהַקֶּרֶן הַזֶּה אֶחָזָה בְּאוֹתוֹ הַזֶּכֶר
 שְׁנִקְרָא בֶּן שָׁמֹן.

מַה זֶה בֶּן שָׁמֹן? כְּמוֹ שְׁנִאֲמַר בֶּן חוֹרִים,
 וְשִׁנְיָהֶם דְּכַר אַחַד. שָׁמֹן, שְׁמִשָּׁם שׁוֹפְעַ

בְּטָרִין. (דף 13 ע"ב) וַיִּסְקְלֵהוּ, וַיֵּאָעֲדוּ מִנִּיחַ וּמִחֻלְקִיָּה כָּל
אֲנֹן רַבְרַבִּין כָּל אֲנֹן תְּרִיסִין כָּל אֲנֹן כְּתָרִין תְּתָאִין,
וְהוּא נָסִיב לִיה לְהָאִי (קרוי) כָּרָם לְחֻלְקִיָּה, דְּכְתִיב,
(דברים לב) כִּי חִלַּק יְיָ עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ.

וַיִּטְעֵהוּ שׁוּרְק, כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (ירמיה ב) וְאֲנִי
נִטְעַתִּיד שׁוּרְק, כְּלָה זֶרַע אֲמַת. כְּל"ה
כְּתִיב בְּה"א. מִכָּאן שְׂאֵרֵי אַבְרָהָם לְאוֹלָדָא לְעִילָא,
וּמִתְהֵאֵי נִפְק זֶרַע אֲמַת. כְּלָה זֶרַע אֲמַת וְדָאִי, הֵיִינוּ
דְּכְתִיב כֹּה יִהְיֶה זֶרְעֲךָ, וְכֹלָא חַד מְלָה. זַכָּא
חֻלְקֵהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דִּירְתוּי יְרוּתָא קַדִּישָׁא דָא. סוֹפִיָּה
דְּקָרָא (ישעיה ה) וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכּוֹ. מַהוּ מִגְדָּל כְּמָה דְאֵת
אָמֵר, (משלי יח) מִגְדָּל עֵז שֵׁם יְיָ, וְנִשְׁנָב. בּוּ יְרוּץ צַדִּיק
וְדָאִי.

וְגַם יָקֵב חֶצֶב בּוּ דָא תְרַעָא דְצַדִּיק כְּמָה דְאֵת אָמֵר,

לשון הקודש

לְהוֹלִיד לְמַעְלָה, וּמִזָּה יֵצֵא זֶרַע אֲמַת.
כְּלָה זֶרַע אֲמַת וְדָאִי. הֵיִנוּ שְׂכַתוּב כֹּה
יִהְיֶה זֶרְעֲךָ, וְהַכֵּל דְּכָר אֶחָד. אֲשֵׁרֵי
חִלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שִׁירְשׁוּ אֵת הַיְרֻשָּׁה
הַקְדוּשָׁה הַזֶּה. סוֹף הַפְּסוּק (ישעיה ה) – וַיִּבֶן
מִגְדָּל בְּתוֹכּוֹ. מַה זֶה מִגְדָּל? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(משלי יח) מִגְדָּל עֵז שֵׁם ה' בּוּ יְרוּץ צַדִּיק
וְנִשְׁנָב. בּוּ יְרוּץ צַדִּיק וְדָאִי.
וְגַם יָקֵב חֶצֶב בּוּ – זֶה הַשַּׁעַר שֶׁל הַצַּדִּיק,

שֶׁהִסִּיר מִמֶּנּוּ וּמִחֻלְקוֹ אֵת כָּל אוֹתָם
שְׂרִים גְּדוֹלִים, כָּל אוֹתָם הַמִּגְנִים, כָּל
אוֹתָם הַכְּתָרִים הַתְּהוֹנִים. וְהוּא לְקַח לוֹ
אֵת וְהִקְרִין הַכָּרָם הַזֶּה לְחֻלְקוֹ, שְׂכַתוּב
(דברים לב) כִּי חִלַּק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל
נִחְלָתוֹ.

וַיִּטְעֵהוּ שׁוּרְק – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ב)
וְאֲנִי נִטְעַתִּיד שׁוּרְק כְּלָה זֶרַע אֲמַת.
כְּל"ה כְּתוּב בְּה"א. מִכָּאן הַתְּחִיל אַבְרָהָם

(תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. מאי משמע, דכל בר ישראל דאתגזר, עייל בתרווייהו וזכי לתרווייהו. ומאן דקריב בריה לקרבנא דא עייל ליה בשמא קדישא, ועל את דא מתקימין שמיא וארעא דכתיב, (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. והאי מאריה דהלולא דא זכה לכלא למחזי קדשא בריך הוא אנפין באנפין בהאי יומא. זבאה חולקנא דזכינא להאי יומא וזבאה חולקנא עמנא, והאי ברא דאתייליד לך קרינא עליה פל הנקרא בשמי וגו' יצרתיו אף עשיתיו. וכתיב, (ישעיה נד) וכל בניך למודי יי וגו'. אוזפוה לרבי אבא תלת מילין.

אמרו ליה האי מריה דהלולא, אושפיזך, זכה לכולי האי בגין דקיים קיומא דמצוה. אמר

לשון הקודש

בפנים ביום הזה.

אשרי חלקנו שזכינו ליום הזה, ואשרי חלקך עמנו. והבן הזה שגולד לך, קראנו עליו (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי וגו', יצרתיו אף עשיתיו. וכתוב (שם נד) וכל בניך למודי ה' וגו'. לוו את רבי אבא שלשה מילין.

אמרו לו, בעל ההלולא הזה המארה שלך זכה לכל זה משום שקיים את קיום

כמו שנאמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. מה משמענו? שכל בן ישראל שנמול, נכנס בשניהם וזוכה לשניהם. ומי שמקריב את בנו לקרבן הזה, מכנים אותו לשם הקדוש. ועל האות הזו מתקימים שמים וארץ, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ובעל ההלולא הזה זכה לכל, לראות את הקדוש ברוך הוא פנים

מאי היא. אָמַר הַהוּא גִבְרָא, דְּבִיתָאֵי אֶתְת אָחֵי הַוּוֹת,
וּמִית בְּלֹא בְּנִין, וְנִסְיַבְנָא לָהּ, וְדָא הוּא בְרָא קְדַמָּא
דְּהוּה לִי מִנְה וְקָרִינָא לִיּה בְּשִׁמְא דְּאָחֵי דְּאֶתְפֹּטֵר.
אָמַר לִיּה מִכָּאן וְלַהֲלָאָה קָרִי לִיּה אִידִי, וְהֵינֵנו אִידִי
בַר יַעֲקֹב. בְּרִיד לֹזן רַבִּי אַבָּא וְאַזִּיל לְאַרְחִיָּה.

כִּד אָתָּא סִדְר מַלְיָן קַמִּיָּה דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַחִיל
לְמִימַר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. יוֹמָא חַד הָוָה קַמִּיָּה דְּרַבִּי
שְׁמַעוֹן. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מָאֵי דְכָתִיב וַיִּפֹּל אֲבָרָם
עַל פָּנָיו וַיְדַבֵּר אֵתוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי
אִתְךָ. מִשְׁמַע דְּעַד דְּלֹא אֶתְגַּזֵּר הָוָה נִפִּיל עַל אַנְפּוּי
וּמַלְיָל עַמִּיָּה. בְּתַר דְּאֶתְגַּזֵּר קָאִים בְּקִיּוּמִיָּה וְלֹא
דַּחִיל. אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְךָ דְּאַשְׁכַּח גְּרַמִּיָּה גְזִיר.

אָמַר לִיּה רַבִּי אַבָּא אִי נִיחָא קַמִּיָּה דְּמַר דְּלִימָא
קַמִּיָּה מֵאֲנֹן מְלִי מַעֲלִייתָא דְּשְׁמַעְנָא בְּהַאי,

לשון הקודש

אחד הנה לפני רבי שמעון, ואמר רבי שמעון, מהו שכתוב ויפל אברם על פניו וידבר אתו אלהים לאמר אני הנה בריתי אתך? משמע שער שלא נמול, הנה נופל על פניו ומדבר עמו. אחר שנמול, עמד בקיומו ולא פחד. אני הנה בריתי אתך, שפצא את עצמו מהול.

אמר לו רבי אבא, אם נוח לפני מר שאמר לפניו מאותם הדברים המעלים

המצוה. אומר, מה היא? אומר אותו האיש, אשתי, אשת אחי היתה, והוא מת בלי בנים, ונשאתי אותה, וזה הבן הראשון שהנה לי ממנה, וקראתי לו בשם אחי שנפטרה. אומר לו, מכאן והלאה קרא לו אידי, וזה הוא אידי בר יעקב. ברך אותם רבי אבא והלך לדרבו. כַּאֲשֶׁר בָּא, סִדְר הַדְּבָרִים לְפָנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר, וּפְחַד לומר לרבי שמעון. יום

אָמַר לִיה אִימָא. אָמַר לִיה דְּחִילָנָא דְּלֵא יתְעַנְשׁוּ עַל
 יְדָאֵי. אָמַר לִיה חַס וְשָׁלוֹם (תהלים קיב) מִשְׁמוּעָה רְעָה
 לֹא יִירָא נְכוּן לְבוּ בְּטוּחַ בֵּינֵי. סָח לִיה עוֹבְדָא וְסִדְר
 קַמִּיה כָּל אַנּוּן מְלִין.

אָמַר לִיה וְכִי כָּל חַיֵּי מְלִי מַעֲלִייתָא הֵווּ טְמוּרִין
 גַּבְדָּ וְלֹא אִמְרַתְ לָהּ. גּוֹזְרָנָא עֲלֵךְ דְּכָל
 תְּלַתִּין יוֹמִין אֵלִין תְּלַעֵי וְתַנְשִׁי. וְלֹא כְּתִיב, (משלי ג)
 אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעַלְיוֹ בְּהִיזוֹת לְאֵל יֶדְךָ לַעֲשׂוֹת. וְכָךְ
 הָוָה. אָמַר גּוֹזְרָנָא דְּבִאֲזֻרִיתָא דָּא יִגְלוּן לְכָכֵל (ויגלו)
 בְּכָכֵל) בֵּינֵי תְּבַרִּיא.

חֲלָשׁ דַּעֲתִיה דְּרַבִּי אַבָּא, יוֹמָא חַד חָמָא לִיה רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אָמַר לִיה טוֹפְסָרָא דְּלַבָּךְ בְּאַנְפָּךְ
 שְׁבִיחַ. אָמַר לִיה לֹא עַל דִּידִי הוּא אֵלָא עַל דִּידָהּ.
 אָמַר לִיה חַס וְשָׁלוֹם דַּאֲתַעֲנָשׁוּ, אֵלָא בְּגִין דְּמְלִין

לשון הקודש

תְּלַמְד וְתִשְׁכַּח, וְלֹא כְּתוּב (משלי א) אֵל
 תִּמְנַע טוֹב מִבְּעַלְיוֹ בְּהִיזוֹת לְאֵל יֶדְךָ
 לַעֲשׂוֹת? וְכָךְ הִלְךְ. אָמַר, גּוֹזְרֵי שְׁבִיחָה
 הֵווּ יִגְלוּ לְכָכֵל וְיִגְלוּ בְּכָכֵל בֵּין הַתְּבַרִּים.
 חֲלָשָׁה דַּעֲתוֹ שֶׁל רַבִּי אַבָּא. יוֹם אַחַד
 רָאָה אוֹתוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ, דְּפּוּס
 לַבָּךְ מַעֲזֵי בְּפִנְיָךְ. אָמַר לוֹ, לֹא עַל שְׁלִי
 הוּא, אֵלָא עַל שְׁלָחָם! אָמַר לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם
 שְׁנַעֲנָשׁוּ, אֵלָא מִשּׁוּם שְׂדֵבְרִים הַתְּגַלוּ

שְׁשִׁמַּעְתִּי בְּזוּה? אָמַר לוֹ, אָמַר לוֹ,
 אֲנִי פּוֹחַד שְׁלֵא יַעֲנָשׁוּ עַל יְדֵי. אָמַר לוֹ,
 חַס וְשָׁלוֹם, (תהלים קיב) מִשְׁמוּעָה רְעָה לֹא
 יִירָא נְכוּן לְבוּי בְּטוּחַ בְּהֵי. סֵפֶר לוֹ
 הַמַּעֲשָׂה, וְסִדְר לְפָנָיו אֵת כָּל אוֹתָם
 הַדְּבָרִים.

אָמַר לוֹ, וְכִי כָּל הַדְּבָרִים הַמַּעֲלִים הִלְלוּ
 הֵיוּ טְמוּנִים אַעֲלֵךְ וְלֹא אִמְרַתְ אוֹתָם?
 גּוֹזְרֵי עֲלֵיךְ שְׁכָל שְׁלִשִׁים הַיָּמִים הִלְלוּ

אֶתְגַּלְיִין בִּינְיָיְתוֹ כָּל כֶּךָ. יִגְלוֹן בִּינֵי חֲבֵרִיָּא יִלְפוֹן
אֲנֹן אֲרַחֵן (וְאֶתְכַסְיִין) וְאֶתְכַסְיִין מְלִין בְּגוּוֹיֵיהוּ. דְּהָא
מְלִין לָא אֶתְגַּלְיִין אֶלָּא בִּינְנָא דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא
אֶסְתְּכִים עֲמָנָא וְעַל יְדָנָא אֶתְגַּלְיִין מְלִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּתִיב, (ישעיה נח) אִזּוּ יִבְקַע פְּשִׁחַר אֲוֶרְךָ
וְגו'. וּמִיִּן קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא לְאֶכְרֹזָא עַל בְּנוֹי
וְיִימָא, אִזּוּ יִבְקַע פְּשִׁחַר אֲוֶרְךָ וְאֶרְכָּתְךָ מִהֲרָה תִּצְמַח
וְהִלְךְ לְפָנֶיךָ צְדָקָה וְכְבוֹד יִי יֶאֱסֹפְךָ, (דף 13 ע"א) •

פְּרֻשַׁת וִירָא אֱלֹוִי

רַבִּי חֵיָּיא פְּתַח (שיר השירים ב) הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עֵת
הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצֵנוּ. הַנְּצָנִים
נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, כִּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא עֲלֵמָא. יְהִב
בְּאֶרְעָא כָּל חֵילָא דְּאֶתְחִוֵי לָהּ. וְכִלְא הָוָה בְּאֶרְעָא,
וְלֹא אֶפִיקַת אִיבִין בְּעֵלְמָא עַד דְּאֶתְפְּרִי אָדָם, כִּיִּין

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

בִּינְיָיְתוֹ כָּל כֶּךָ. יִגְלוֹן לְבִין הַחֲבֵרִים,
וְיִלְמְדוּ אוֹתָם הַדְּרָכִים, וְיִמְתַּמְתְּקוּם
וְיִתְכַסּוּ הַדְּבָרִים בְּתוֹכָם, שְׁחֵרֵי אִין
הַדְּבָרִים מִתְגַּלִּים אֶלָּא בִּינְיָיְתוֹ, שְׁחֵרֵי
הַקְּדוּשָׁא בְּרִידָה הוּא הַסְּכִים עֲמָנָא וְעַל
יְדֵינוּ מִתְגַּלִּים הַדְּבָרִים.

הוּא לְחֲבֵרֵינוּ עַל בְּנוֹי וְיֹאמַר, אִזּוּ יִבְקַע
פְּשִׁחַר אֲוֶרְךָ וְאֶרְכָּתְךָ מִהֲרָה תִּצְמַח
וְהִלְךְ לְפָנֶיךָ צְדָקָה כְּבוֹד הוּא יֶאֱסֹפְךָ.

פְּרֻשַׁת וִירָא אֱלֹוִי

רַבִּי חֵיָּיא פְּתַח, (שיר ב) הַנְּצָנִים נִרְאוּ
בְּאֶרֶץ עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר
נִשְׁמַע בְּאֶרְצֵנוּ. הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ,
כִּשְׁפָרָא הַקְּבִיָּה אֶת הָעוֹלָם, נִתֵּן בְּאֶרֶץ

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (ישעיה נח) אִזּוּ יִבְקַע
פְּשִׁחַר אֲוֶרְךָ וְגו'. עֲתִיד הַקְּדוּשָׁא בְּרִידָה

דְּאַתְבְּרִי אָדָם, כִּלְא אֶתְחַזִּי (ד"א ל"ג לְמִיפְק) בְּעֶלְמָא, וְאַרְעָא
גְּלִיאת אִיבְהָא וְחִלְתָּהּ דְּאַתְפְּקְדוּ בָּהּ.

כַּגְּזוּנָא דָּא שָׁמַיִם לֹא יִהְיוּ חִילִין לְאַרְעָא עַד
דְּאַתָּא אָדָם. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) וְכֹל
שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרֵם יִהְיֶה בְּאָרֶץ וְכֹל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם
יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין
לְעֵבֶד אֶת הָאָדָמָה. אִטְפְּרוּ כָּל אַנּוּן תּוֹלְדִין וְלֹא
אֶתְגַּלּוּן, וּשְׁמִיָּא אֶתְעַכְּבוּ דְלֹא אִמְטִירוּ עַל אֶרְעָא,
בְּגִין דְּאָדָם אֵין, דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח וְלֹא אֶתְבְּרִי, וְכִלְא
אֶתְעַכְּבַּ בְּגִינֵיהּ, פִּינּוֹן דְּאַתְחַזִּי אָדָם, מִיַּד הַנְּצַנִּים נִרְאוּ
בְּאָרֶץ וְכֹל חִילִין דְּאַתְטְפְּרוּ אֶתְגַּלִּיאוּ וְאַתִּיהִיבוּ בָּהּ.

עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, דְּאַתְתַּקֵּן תְּקוּנָא דְּתוֹשְׁבַתָּן לְזַמְרָא
קַמִּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח עַד

לשון הקודש

אלהים על הארץ ואדם אין לעבד את
האדמה. נסתתרו בה כל אותם תולדות
ולא התגלו, והשמים התעכבו, שלא
המטירו על הארץ משום שאדם אין,
שלא נמצא ולא נברא, והכל התעכב
בגללו. פינן שגברא אדם, מיַד הַנְּצַנִּים
נִרְאוּ בְּאָרֶץ, וְכֹל הַבְּחֹת שֶׁנִּסְתְּרוּ,
הַתְּגַלּוּ וְנִתְּנוּ בָּהּ.

עת הזמיר הגיע, שהתתקן תקון

כל הפח שראוי לה, והכל היה בארץ,
ולא הוציאה פרות בעולם עד שגברא
אדם. פינן שגברא אדם, הכל ראוי וד"א
לצאתו בעולם, והארץ גלתה את
פרותיה וכוהה שגפקדו בה.

כמו זה השמים לא נתנו כחות לארץ
עד שפא אדם. זהו שכתוב (בראשית ב) וְכֹל
שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרֵם יִהְיֶה בְּאָרֶץ וְכֹל עֵשֶׂב
הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה'

לֹא אֶתְּבִירי אָדָם. וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. וְהָא
 (ד"א דא) (ד"א ל"ג פל) מְלָה דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ד"א ל"ג דְעֵבֵד)
 וְלֹא (דף יז ע"ב) אֲשֶׁתִּכַּח בְּעֵלְמָא עַד דְאֶתְּבִירי אָדָם. כִּיּוֹן
 דְאֲשֶׁתִּכַּח אָדָם כּוּלָּא אֲשֶׁתִּכַּח.

בְּתַר דְחֻטָּא, כּוּלָּא אֲסִתְּלַק מִעֵלְמָא וְאֶתְּלַטֵּי
 אֶרְעָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ג) אַרְוֶרְהָ
 הָאֲדָמָה בְּעֵבֹרָךְ וְגו'. וְכְּתִיב כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה
 לֹא תִסֵּף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ וְגו'. וְכְּתִיב וְקוֹץ וְדַרְדַּר
 תַּצְמִיחַ לָךְ.

אַתָּא נַח וְתַקֵּן קַרְדֵּימִין וּפְצִירֵי בְּעֵלְמָא. וְלְבַתַּר
 וַיֵּשֶׁת מִן הַיִּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֶהְלֵה. אָתּוּ
 בְּנֵי עֵלְמָא וְחָבוּ קַמֵּיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֲסִתְּלַקוּ
 חִילִין דְאֶרְעָא (דְעֵלְמָא) בְּמִלְקַדְמִין, וְהוּוּ קַיִימֵי עַד
 דְאַתָּא אַבְרָהָם.

לשון הקודש

תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה לֹא תִסֵּף תֵּת כֹּחָהּ
 לָךְ וְגו', וְכְּתוּב וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ.
 בַּא נַח וְתַקֵּן קַרְדֵּימִים וּפְצִירוֹת בְּעוֹלָם.
 אַחַר כֵּן, וַיֵּשֶׁת מִן הַיִּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל
 בְּתוֹךְ אֶהְלֵה. בָּאוּ בְּנֵי הָעוֹלָם וְחֻטְּאוּ
 לְפָנֵי הַקִּבְ"ה, וְהִסְתַּלְּקוּ צְבָאוֹת הָאָרֶץ
 וְשָׁל הָעוֹלָם כַּמְקַדְּם, וְהָיוּ עוֹמְדִים עַד
 שְׂפָא אַבְרָהָם.

הַתְּשַׁבְּחוֹת לְזַמֵּר לְפָנֵי הַקִּבְ"ה מַה שְׁלֹא
 נִמְצָא עַד שְׁלֹא נִבְרָא אָדָם. וְקוֹל הַתּוֹר
 נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, שְׁהָרֵי זֶה וְכֹל דְכָר שָׁל
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְד"א שְׁעִשְׁהוּ הַקִּבְ"ה
 שְׁלֹא נִמְצָא בְּעוֹלָם עַד שְׁנִבְרָא אָדָם.
 כִּיּוֹן שְׁנִמְצָא אָדָם, הַכֹּל נִמְצָא.
 אַחַר שְׁחֻטָּא, הַכֹּל הִסְתַּלְּק מִהָעוֹלָם
 וְהִתְקַלְּהָ הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׂכָתוּב (בראשית ג)
 אַרְוֶרְהָ הָאֲדָמָה בְּעֵבֹרָךְ וְגו', וְכְּתוּב כִּי

כִּיּוֹן דְּאַתָּא אַבְרָהָם (לְעֵלְמָא) מִיַּד הַנְּצֻנִים נִרְאוּ בְּאַרְצֵי,
 אֲתַתְּקֵנוּ וְאַתְּגַלוּ כָּל חִילֵין בְּאַרְעָא. עַת הַזְמִיר
 הַגִּיעַ. בְּשַׁעְתָּא דְאָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא דִּיתְגַּזֵּר,
 כִּיּוֹן דְּמָטָא הַהוּא זְמָנָא דְבְּרִית אֲשֶׁתִּכַּח בֵּיה
 בְּאַבְרָהָם וְאַתְּגַזֵּר. כְּדִין אֲתַקְיִים בֵּיה פֶּל הַאי קָרָא,
 וְאַתְּקִיִּים עֲלֵמָא, וּמְלָה דְקְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא הָוָה
 בְּאַתְּגַלִּיָּיא בֵּיה חָדָא הוּא דְכָתִיב וַיֵּרָא אֵלָיו יי'.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח הַאי קָרָא (בְּשַׁעְתָּא) כְּתִיר דְּאַתְּגַזֵּר
 אַבְרָהָם. דְּעַד לָא אֲתַגַּזֵּר לָא הָוָה מִלִּיל עַמִּיָּה
 אֶלָּא מִגּוּ דְרַגְא תַתָּא, וְדַרְגִין עֲלָאִין לָא הָווּ קִיּוּמִי
 עַל הַהִיא דְרַגְא. כִּיּוֹן דְּאַתְּגַזֵּר מִיַּד הַנְּצֻנִים נִרְאוּ
 בְּאַרְצֵי אֵלָיו דְרַגִין תַתָּאִין דְאֲפִיקַת וְאַתְּקִינַת הַאי
 דְרַגְא תַתָּא. עַת הַזְמִיר הַגִּיעַ אֵלָיו עַנְפּוּי דְעַרְלָה.
 וְקוּל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. דָּא קוּל דְנִפְיָק מִגּוּ (דף י"א ע"ב)

לשון הקודש

אחר שנמול אברהם. שעד שלא נמול,
 לא דבר עמו אלא מתוך דרגה התחתונה,
 והדרגות העליונות לא היו קימות על
 אותה הדרגה. כיון שנמול, מיד הנצנים
 נראו בארץ. אלו הדרגות התחתונות
 שהוציאה והתקינה הדרגה התחתונה
 הזו. עת הזמיר הגיע – אלו ענפי הערלה.
 וקול התור נשמע בארצנו – זהו קול
 שיוצא מתוך אותו פנימי של הכל,

כִּיּוֹן שְׂפָא אַבְרָהָם וְלְעוֹלָם, מִיַּד הַנְּצֻנִים
 נִרְאוּ בְּאַרְצֵי, הַתְּתַקְנוּ וְהַתְּגַלוּ כָּל
 הַצְּבָאוֹת בְּאַרְצֵי. עַת הַזְמִיר הַגִּיעַ, בְּשַׁעְתָּא
 שְׁאָמַר לוֹ הַקְּבִ"ה לְמוֹל. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ
 אוֹתוֹ הַזְמַן שְׁבְרִית נִמְצְאָה בּוֹ בְּאַבְרָהָם
 וְנִמּוֹל, אִזּוֹ הַתְּקִיִּים בּוֹ כָּל הַפְּסוּק הַזֶּה,
 וְהַתְּקִיִּים הָעוֹלָם, וְדַבַּר הַקְּבִ"ה הָיָה
 בְּהַתְּגַלוֹת בּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיֵּרָא אֵלָיו ה'.
רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח הַפְּסוּק הַזֶּה וּבְשַׁעְתָּו

(א"ו) הַהוּא פְּנִימָא דְכֻלָּא וְהַהוּא קוּל נְשִׁמַּע וְדָא קוּל
דְּגִזְר מְלָה לְמַלְלָא וְעֵבִיד לָהּ שְׁלִימוּ.

תָּא חַזִּי, דְּעַד לָא אַתְגְּזֵר אַבְרָהָם לָא הָוָה עָלֵיהּ
אֶלָּא הֵא דְרַגְא בְּדִאמְרוֹן, פִּינּוֹן (לְבַתֵּר) דְּאַתְגְּזֵר
מַה כְּתִיב וַיֵּרָא אֵלָיו יי. לְמֵאן, דְּהָא לָא כְּתִיב וַיֵּרָא
יי אֶל אַבְרָם. דְּאִי לְאַבְרָם מָאִי שְׂבַחָא הָכָא יַתִּיר
מִבְּקַדְמִיתָא עַד לָא אַתְגְּזֵר דְּכְתִיב וַיֵּרָא יי אֶל אַבְרָם.
אֶלָּא רַזָּא סְתִימָא אִיחוּ, וַיֵּרָא אֵלָיו יי. לְהַהוּא דְרַגְא
דְּמַלִּיל עֲמִיּה, מַה דְּלָא הָוָה מִקְדַּמַּת דְּנָא עַד דְּלָא
אַתְגְּזֵר. דְּהַשְׁתָּא אַתְגְּלִי קוּל וְאַתְחַבֵּר בְּדַבּוּר פִּד
מַלִּיל עֲמִיּה. וְהוּא יוֹשֵׁב פְּתַח הָאֵהֶל. וְהוּא וְלֹא גְלִי
מֵאן. אֶלָּא הָכָא גְלִי חֲכַמְתָּא דְּכֻלְהוּ דְּרַגִּין שָׂרוּ עַל
הֵא דְרַגְא תַּתָּא בְּתַר דְּאַתְגְּזֵר אַבְרָהָם.

לשון הקודש

סוד נסתר הוא. וירא אליו ה' - לאותה
הרְגָה שְׂדֵבְרָה עֲמוּ, מַה שְׁלֹא הָיָה מִקְדָּם
לְזוֹה עַד שְׁלֹא נִמּוּל. שְׂפַעַת הַתְּגֻלָּה הַקּוּל
וְהַתְּחַבֵּר בְּדַבּוּר בְּשִׂדְבֵר עֲמוּ. וְהוּא יוֹשֵׁב
פְּתַח הָאֵהֶל. וְהוּא - וְלֹא גְלָה מִי. אֶלָּא
כָּאן גְּלָה אֶת הַחֲכָמָה שְׂכַל הַדְּרָגוֹת
שְׂרוּיּוֹת עַל הַדְּרָגָה הַתְּחַתּוּנָה הַזֹּה אַחַר
שְׂנַמּוּל אַבְרָהָם.

ואותו קול נשמע, וזה קול שגזר דבר
לְדַבֵּר וְעוֹשֶׂה לָהּ שְׁלֹמוֹת.
כֵּא רָאָה שְׂעַד שְׁלֹא נִמּוּל אַבְרָהָם לָא
הִיָּתָה עָלָיו אֶלָּא הַדְּרָגָה הַזֹּה כְּפִי
שְׂאֲמַרְנּוּ. פִּינּוֹן וְאַחֵרוּ שְׂנַמּוּל מַה פְּתוּב?
וַיֵּרָא אֵלָיו ה', לְמִי? שְׂחַרֵּי לָא כְּתוּב וַיֵּרָא
ה' אֶל אַבְרָם? שְׂאֵם לְאַבְרָם אִזּוּ מַה
הַשְּׂבַח כָּאן יוֹתֵר מִפְּתַחְתְּלָה עַד שְׁלֹא
נִמּוּל שְׂפַתוּב וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם? אֶלָּא

תָּא חַזִי, וַיֵּרָא אֱלֹוֹי יִי. דָּא הוּא רְזָא דְקוּל
 דְּאַשְׁתַּמַּע דְּאַתְחַבַּר בְּדַבּוּר וְאַתְגְּלִי בֵיה. וְהוּ"א
 יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל, דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה דְקָאִים לְאַנְהָרָא
 עֲלִיָּה. כְּחוּם הַיּוֹם. דְּהָא אֲתַנְהִיר יְמִינָא דְרֵגָא
 דְּאַבְרָהָם אֲתַדְבַּק בֵּיה. דְּבַר אַחַר כְּחוּם הַיּוֹם בְּשַׁעֲתָא
 דְּאַתְקָרִיב דְּרֵגָא לְדְרֵגָא בְּתִיאֻבְתָּא דְדָא לְקַבֵּל דָּא.

וַיֵּרָא אֱלֹוֹי. אָמַר רַבִּי אַבְא עַד לָא אֲתַגְזֹר אֲבָרְהָם
 הָוּה אָטִים. כִּיּוֹן דְּאַתְגְּזֹר אֲתַגְּלִי כֻלָּא וְשָׂרָא
 עֲלִיָּה שְׂכִינְתָּא בְּשָׁלְיָמוּ בְּדָקָא יְאוּת. תָּא חַזִי וְהוּא
 יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל. וְהוּא. דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה דְשָׂרִי עַל
 הָאִי עֲלָמָא תַתְּאָה. אִימְתִי כְּחוּם הַיּוֹם בְּזֻמְנָא
 דְּתִיאֻבְתָּא דְחַד צַדִּיק לְמוֹשֶׁרֵי בֵיה.

כִּיֵּד וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹעְצִים
 עֲלָיו. מָאן אַנּוֹן שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים. אֵלִין אֲבָרְהָם

לשון הקודש

נמול אברהם, הנה אטום. כיון שנמול,
 הכל התגלה, ושרתה עליו שכינה
 בשלמות כראוי. בא ראה, והוא יושב
 פתח האהל. והוא - זהו העולם העליון
 ששורה על עולם התחתון הזה. אימתי?
 כהם היום, בזמן שתשוקתו של צדיק
 אחד לשרות בו.

מִיָּד - וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה
 אַנְשִׁים נֹעְצִים עֲלָיו. מִי הֵם שְׁלֹשָׁה

בא ראה, וירא אליו ה' - זהו הסוד
 שקול שנשמע שהתחבר בדבור ומתגלה
 בו. והו"א יושב פתח האהל - זהו העולם
 העליון שעמד להאיר עליו. כהם היום,
 ששרי הואר הימין, הדרגה שאברהם
 נדבק בו. דבר אחר כהם היום - בשעה
 שמתקרבת הנה לדרגה בתשוקה של
 זה כנגד זה.

וַיֵּרָא אֱלֹוֹי. אָמַר רַבִּי אַבְא, עַד שְׁלָא